

CYPR

Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne:

powierzchnia:	9251 km ²	
ludność:	0,9 mln	
głowa państwa:	pan prezydent Nicos Anastasiades	od 24 lutego 2013 r.
premier:	pan prezydent Nicos Anastasiades	od 24 lutego 2013 r. (II gabinet od 13 lutego 2018 r.)
minister spraw zagranicznych:	pan Nikos Christodoulides	od 1 marca 2018 r.
minister energii, handlu, przemysłu:	pani Natasa Pilides	od 10 lipca 2020 r.
wiceminister turystyki:	pan Savvas Perdios	od 2 stycznia 2019 r.
minister pracy, dobrobytu i ubezpieczeń społecznych	pani Zeta Emilianidou	od 3 kwietnia 2013 r.
Chargé d’Affaires a.i. Republiki Cypryjskiej w RP:	pan Georgios Georgiou, I Sekretarz	od listopada 2020 r.
ambasador RP w Republice Cypryjskiej:	pani Irena Lichnerowicz-Augustyn	od 24 września 2019 r.
najbliższe wybory parlamentarne:	odbyły się 30 maja 2021 r.; następne odbędą się w 2026 r.; najbliższe wybory prezydenckie w 2023 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne:

WSKAŹNIKI	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021* (prognoza)	2022* (prognoza)
PKB (w mld EUR)	17,826	18,872	20,039	21,137	21,9	19,16	21,93	23,27
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	21,040	22,360	23,120	23,770	25,1	21,631	24,473	25,68
PKB (wzrost w %)	3,4	6,7	4,4	4,1	3,2	-5,1	3,1	3,8

MINISTERSTWO ROZWOJU I TECHNOLOGII

Nadwyżka / deficyt budżetowy (% PKB)	-1,0	-0,1	-1,7	-4,4	-6,7	-6,1	-2,3	-2,3
Dług publiczny (% PKB)	107,5	103,4	93,9	100,6	95,5	118,4	112,42	105,06
Inflacja (HICP w %)	-1,5	-1,2	0,7	0,8	2,2	-0,9	0,9	1,3
Bezrobocie (w %)	15,0	13,0	11,1	8,4	7,2	8,2	7,8	7,2
Eksport towarów i usług (% PKB)	70,3	70,8	73,0	73,1	71,9	67,65	---	---
Import towarów i usług (% PKB)	67,7	69,0	73,4	72,3	72,9	73,9	---	---
Eksport towarów i usług (w mld EUR)	12,537	13,352	14,632	15,444	16,018	13,120	12,220	11,260
Import towarów i usług (w mld EUR)	12,069	13,031	14,707	15,278	16,256	18,156	19,416	20,816
Bilans handlowy (towary i usługi w mld EUR)	0,468	0,321	0,075	0,166	- 0,238	- 5,036	- 7,186	- 9,556
Bezp. inwestycje zagr. na Cyprze (w mld USD)	201,242	206,210	436,657	428,428	445,091	---	---	---
Inwestycje bezp. Cypru za granicą (w mld USD)	199,396	203,074	221,965	211,141	160,241	---	---	---

Źródło: EUROSTAT; UNCTAD (dane dot. inwestycji bezpośrednich); DG ECFIN (Autumn 2019 Economic Forecast), * prognoza

1. Podstawowe informacje

Republika Cypryjska to państwo unilateralne, o prezydenckim systemie rządów. Funkcje głowy państwa sprawuje prezydent, który jest jednocześnie szefem rządu. Prezydent wybierany jest w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję, w połowie trwania drugiej kadencji parlamentu. Nicos Anastasiades sprawuje urząd prezydenta Republiki Cypryjskiej od 24 lutego 2013 r. W 2018 r. został wybrany na drugą kadencję. Zgodnie z konstytucją urząd wiceprezydenta jest zarezerwowany dla przedstawiciela cypryjskich Turków, jednak od 1974 r. (tj. od czasu proklamowania Republiki Tureckiej Cypru Północnego) stanowisko to pozostaje nieobsadzone.

Władzę ustawodawczą sprawuje jednoizbowy parlament – Izba Reprezentantów. Zasiada w nim 56 deputowanych, którzy są wybierani w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję. Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się 30 maja 2021 r.

Na rządzące wcześniej DISY (Zgromadzenie Narodowe) głosowało 27,79 proc. wyborców, na AKEL (Postępową Partię Ludzi Pracy) - 22,28 proc., a na DIKO (Partię Demokratyczną) - 11,28 proc. W sumie do parlamentu weszło siedem ugrupowań. Walkę o czwarte miejsce wygrał Ruch na Rzecz Socjaldemokracji (EDEK), która zdobyła 7,72 proc. Na piątym uplasowała się skrajnie prawicowa Elam, która prawie podwoiła swój wynik z 2016 roku (6,75 proc.).

Cypr jest państwem członkowskim Unii Europejskiej (od 2004 r.) oraz innych organizacji i instytucji międzynarodowych, w tym WTO. W 2008 r. Cypr przystąpił do strefy euro.

Państwo jest podzielone administracyjnie na sześć dystryktów: Famagusta, Limassol, Larnaca, Nikozja, Paphos oraz Kyrenia (dystrykt kontrolowany w całości przez Turecką Republikę Cypru Północnego).

Republika Cypryjska posiada *de jure* suwerenność nad całym terytorium wyspy, włączając w to wody terytorialne i wyłączną strefę ekonomiczną, za wyjątkiem terytorium suwerennych baz (ang. *Sovereign Base Areas*) Akrotiri i Dhekelii, pozostających pod kontrolą brytyjską zgodnie z porozumieniami z Londynu i Zurychu. W 1974 r. na terenach zajętych przez wojska tureckie została proklamowana Republika Turecka Cypru Północnego, nieuznawana przez żadne państwo na świecie poza Republiką Turcji. Zgodnie z decyzją podjętą podczas Szczytu Rady Europejskiej w 2002 r. w Kopenhadze całe terytorium Republiki Cypryjskiej przystąpiło do Unii Europejskiej, jednakże na północnej części wyspy zawieszono obowiązywanie prawa unijnego.

2. Sytuacja gospodarcza

Gospodarka Republiki Cypryjskiej jest gospodarką rynkową, zdominowaną przez sektor usług, który stanowi ponad 4/5 PKB państwa. Przemysł odpowiada za ok. 13,01% PKB kraju, natomiast rolnictwo – 2,04% (wg CIA Factbook – dane za rok 2019).

Turystyka, usługi finansowe, usługi żeglugowe oraz nieruchomości są tradycyjnie uznawane za wiodące sektory usług cypryjskiej gospodarki.

W trakcie pięciu pierwszych lat członkostwa Cypru w Unii Europejskiej gospodarka kraju średnio wzrastała o ok. 4%. W 2009 r. wraz ze światowym kryzysem finansowym nastąpiła recesja gospodarki. Krajowy sektor bankowy ucierpiał w sposób szczególny, ponieważ dwa największe banki cypryjskie były jednymi z dysponentów greckich obligacji oraz posiadały swoje oddziały na terenie Grecji.

Ze względu na liczne spadki ratingu kredytowego kraju Cypr utracił dostęp do międzynarodowych rynków kapitałowych w maju 2011 roku. W lipcu 2012 r. Cypr stał się piątym rządem kraju strefy euro, który zwrócił się z prośbą o plan ratunkowy ze strony Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego oraz Międzynarodowego Funduszu Walutowego (tzw. „Trojka”). Na podstawie porozumienia Cypr otrzymał 10 mld euro. Przewidywał on m.in. likwidację jednego z banków, natomiast kraj zobowiązał się do przeprowadzenia reform strukturalnych i finansowych oraz sprywatyzowania przedsiębiorstw należących do państwa. Mimo przeprowadzonych działań cypryjski sektor finansowy pozostaje obciążony największym udziałem kredytów zagrożonych w strefie euro. Wskaźnik kredytów zagrożonych jest nadal na wysokim poziomie (ok. 49% wszystkich kredytów udzielanych w kraju).

Po okresie 3,5-letniej recesji gospodarka cypryjska powróciła w I kwartale 2015 r. do fazy wzrostu. Cypr przeprowadził z sukcesem trzyletni program pomocy finansowej, który zakończył się w marcu 2016 roku. Łącznie uzyskał wsparcie w wysokości 6,3 mld euro ze środków Europejskiego Mechanizmu Stabilności, jak również 1 mld euro z Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

Pandemiczny rok 2020 pokazał spadek PKB w tempie najszybszym od 2013 r. W 2021 r. PKB odbije w wyniku ożywienia popytu krajowego i zagranicznego, wspieranego przez fundusze UE. Jednak nieprzewidywalny przebieg pandemii, niepewność co do przyszłości po Brexicie, z Wielką Brytanią jako głównym partnerem handlowym oraz znaczne obciążenie długiem publicznym nie napawają optymizmem. Prognozy KE przewidują wzrost gospodarczy Cypru w 2021 r. na poziomie 3,7%, a w 2022 r. na poziomie 3%.

Agencja Fitch Ratings oceniła rating kraju na BBB-, ze stabilną perspektywą, powołując się na solidne zarządzanie i stabilność instytucji finansowych i polityki fiskalnej.

MINISTERSTWO ROZWOJU I TECHNOLOGII

Według Human Development Index (HDI) standard życia na Cyprze oceniany jest jako „bardzo wysoki”.

Handel

Wartość eksportu towarów z Cypru wyniosła w 2020 roku 2,74 mld USD. Całkowity eksport towarów z Cypru zmniejszył się o 22% w porównaniu do 2019 roku. Eksport towarów zmniejszył się o 779 mln USD (wartość eksportu towarów z Cypru wyniosła w 2019 roku 3,52 mld USD).

Najważniejsze kierunki eksportu towarów z Cypru w 2020 roku:

- Grecja z udziałem 8,35% (229 mln USD)
- Liberia z udziałem 7,43% (203 mln USD)
- Wielka Brytania z udziałem 6,47% (177 mln USD)
- Sklepy okrętowe i zaopatrzenie samolotów z udziałem 6,05% (166 mln USD)
- Libia z udziałem 5,92% (162 mln USD)
- Wyspy Marshalla z udziałem 5,68% (155 mln USD)
- Holandia z udziałem 5,39% (147 mln USD)
- Francja z udziałem 4,19% (114 mln USD)
- Izrael z udziałem 3,33% (91 mln USD)
- Liban z udziałem 3,19% (87 mln USD)

Struktura eksportu z Cypru w 2020 roku reprezentowana przez następujące główne grupy towarowe:

- 30% (848 mln USD): 89 - Statki, łodzie i konstrukcje pływające
- 15,8% (433 mln USD): 27 - Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne
- 13,8% (378 mln USD): 30 - Produkty farmaceutyczne
- 9,9% (271 mln USD): 04 - Produkty mleczne; jaja ptasie; miód naturalny; jadalne produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone
- 3,64% (99 mln USD): 85 - Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, rejestratory i odtwarzacze obrazu i dźwięku oraz części i akcesoria do takich artykułów
- 3,26% (89 mln USD): 84 - Reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne; ich części
- 2,51% (68 mln USD): 99 - Towary nieokreślone według rodzaju
- 1,37% (37 mln USD): 07 - Jadalne warzywa oraz niektóre korzenie i bulwy
- 1,35% (37 mln USD): 29 - Chemia organiczna
- 1,19% (32 mln USD): 22 - Napoje, alkohole i ocet

Wartość importu towarów na Cypr wyniosła w 2020 r. 7,5 mld USD. Całkowity import towarów na Cypr zmniejszył się o 18,2% w porównaniu do 2019 r. Import towarów zmniejszył się o 1,67 mld USD (wartość importu towarów na Cypr wyniosła w 2019 r. 9,17 mld USD)

Najlepsi partnerzy handlowi (źródła importu) Cypru w 2020 roku:

- Grecja z udziałem 21% (1,62 mld USD)
- Włochy z udziałem 8,3% (623 mln USD)
- Wielka Brytania z udziałem 8,1% (608 mln USD)
- Niemcy z udziałem 6,61% (496 mln USD)
- Chiny z udziałem 5,99% (449 mln USD)
- Holandia z udziałem 4,85% (363 mln USD)

MINISTERSTWO ROZWOJU I TECHNOLOGII

- Brytyjskie Wyspy Dziewicze z udziałem 4,32% (324 mln USD)
- Izrael z udziałem 3,59% (269 mln USD)
- Hiszpania z udziałem 3,19% (239 mln USD)
- Belgia z udziałem 3,08% (231 mln USD)

Struktura importu na Cypr w 2020 roku reprezentowana przez następujące główne grupy towarowe:

- 16% (1,2 mld USD): 89 - Statki, łodzie i konstrukcje pływające
- 14,2% (1,06 mld USD): 27 - Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne
- 8,2% (615 mln USD): 87 - Pojazdy inne niż tabor kolejowy lub tramwajowy oraz ich części i akcesoria
- 6,33% (475 mln USD): 84 - Reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne; ich części
- 5,5% (412 mln USD): 85 - Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, rejestratory i odtwarzacze obrazu i dźwięku oraz części i akcesoria do takich artykułów
- 4,27% (321 mln USD): 30 - Produkty farmaceutyczne
- 2,54% (190 mln USD): 39 - Tworzywa sztuczne i artykuły z nich
- 1,82% (136 mln USD): 94 - Meble; pościel, materace, stelaże pod materace, poduszki i podobne artykuły wypychane; lampy i oprawy oświetleniowe, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; podświetlany znak podświetlane tabliczki znamionowe i tym podobne; budynki prefabrykowane
- 1,81% (136 mln USD): 22 - Napoje, alkohole i ocet
- 1,78% (133 mln USD): 72 - Żelazo i stal

Turystyka

Turystyka jest jednym z wiodących sektorów cypryjskiej gospodarki. Według Cypryjskiego Urzędu Statystycznego – Cystat w 2019 r. Cypr odwiedziło ok. 3,2 mln turystów (spadek w porównaniu z 2018 r. kiedy to kraj odwiedziło 4 mln turystów).

2020 r. z powodu pandemii spowodował spadek ruchu turystycznego o 93,1%. Ponieważ dochody z turystyki stanowią 25% PKB Cypr wprowadził program wspierający sektor turystyczny. Budżetem 6,3 mln euro Cypr dotował linie lotnicze, wykonujące loty przy 40% obłożeniu. Ponadto Cypr obniżył stawkę VAT na usługi zakwaterowania turystycznego i usług gastronomicznych z 9% na 5%.

Inwestycje

Według danych UNCTAD wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) na Cyprze wyniosła w 2019 r. 450 mld USD. To ok. 50% wzrost w porównaniu z rokiem 2018, gdy wartość kapitału zainwestowanego w kraju wyniosła 224,284 mld USD. W 2019 r. BIZ na Cyprze wyniosły 57,4% PKB państwa.

Z kolei wartość cypryjskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniosła w 2019 roku 209,4 mld euro, czyli zmniejszyła się o 1,7 mld euro w porównaniu z rokiem 2018.

Wysoka wartość inwestycji lokowanych na Cyprze spowodowana jest przede wszystkim korzystnym systemem prawnym i licznymi preferencjami. Zgodnie z cypryjskim prawem możliwe jest uzyskanie obywatelstwa kraju poprzez dokonanie „inwestycji w gospodarkę państwa” w wysokości min. 2,15 mln EUR, jak również spełnienie dodatkowych wymogów (np. utrzymywanie nieruchomości na Cyprze wartej min. 500 tys. EUR, posiadanie statusu o niekaralności). Możliwość uzyskania

obywatelstwa cypryjskiego dotyczy najbliższej rodziny osoby inwestującej na terenie kraju, w tym rodziców, małżonka i dzieci.

Ponad 85% zagranicznych inwestycji bezpośrednich lokowanych na Cyprze było skierowanych na sektor usług, a dominującą rolę odgrywały inwestycje w działalność finansową, bankową, sektor żeglugowy, handlu i obrotu nieruchomościami.

Dla zdynamizowania obrotów handlowych w reeksporcie i tranzycie oraz przyciągnięcia na Cypr zagranicznego kapitału i pobudzenia proeksportowej produkcji utworzono w pobliżu miasta Larnaka strefę wolnocłową. Dodatkowo funkcjonuje port handlowy w miejscowości Limassol.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Podstawowe znaczenie posiadają uregulowania Traktatu Akcesyjnego Polski do UE. Szereg kwestii związanych ze współpracą gospodarczą regulują bilateralne umowy międzyrządowe, m.in.:

- *Umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku sporządzona w dniu 4 czerwca 1992 r. w Warszawie*

Umowa w sprawie popierania i ochrony inwestycji (BIT) z Cyprzem, podpisana w dn. 4 czerwca 1992 r. w Warszawie, została wypowiedziana. Na mocy umowy inwestycje były chronione do dn. 17 stycznia 2019 r. (dokument wypowiedzenia opublikowany w Dz. U. z 2019 r. poz. 203).

4. Wymiana handlowa z Polską

Obroty towarowe (w mln euro)

	2016	2017	2018	Dynamika 2018 2017	2019	Dynamika 2019 2018	2020	Dynamika 2020 2019	I-VIII 2021	2020 2021 (%)
Eksport	177,6	148,8	193,2	129,8%	183,4	95%	231,8	126%	189,7	135
Import	100,9	80	107,4	134,1%	98,4	92%	141,3	144%	66,4	74
Obroty	278,6	228,8	300,5	131,3%	281,8	94%	373,1	132%	256,0	111
Saldo	76,7	68,8	85,8	-	85,0	-	90,5	-	123,3	-

Źródło: GUS

W 2020 r. Cypr był 69. partnerem handlowym Polski pod względem wartości obrotów handlowych. Wartość wzajemnych obrotów handlowych wyniosła 373,1 mln EUR, polski eksport – 231,8, natomiast import 141,3 mln EUR.

Wymiana handlowa z Cyprzem jest uzależniona w głównej mierze od współpracy w zakresie usług remontowych dla jednostek pływających. Ich udział w eksporcie Polski cyklicznie waha się od 40% do nawet ok. 60%.

Na rynek cypryjski głównie wyeksportowaliśmy w 2020 r. statki pasażerskie, towarowe i promy (115,7 mln EUR), meble (12,0 mln EUR), papierosy (11,0 mln EUR), narzędzia i przyrządy lekarskie (7,2 mln EUR), tytoń (4,7 mln EUR), kawę (4,6 mln EUR), mięso i podroby z drobiu (4,57 mln EUR), aparatura do telefonii i telegrafii (3,8 mln EUR), leki (3,7 mln EUR), piwo (3,1 mln EUR), wody mineralne (2,7 mln EUR).

Z kolei z Cypru głównie importowaliśmy w 2020 r. statki pasażerskie, towarowe i promy (103,1 mln EUR), sery i twarogi m.in. ser halloumi (7,2 mln EUR), kawę (7,0 mln EUR), obuwie (3,7 mln EUR), samoloty i śmigłowce (3,5 mln EUR), leki (3,4 mln EUR), ziemniaki (1,8 mln EUR), aparaturę telekomunikacyjną (1,2 mln EUR), diody (1,11 mln EUR), rury z tworzyw sztucznych (1,1 mln EUR).

Ze względu na rozwinięty sektor turystyczny i liczne inwestycje w sektorze nieruchomościowym i infrastrukturalnym jest duże zapotrzebowanie na usługi budowlane, meble, jak również jachty oraz produkty i usługi z zakresu zielonych technologii i ochrony środowiska (zwłaszcza zarządzanie odpadami).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Cyprijskie inwestycje w Polsce

Według danych NBP za 2020 rok wartość cyprijskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce wyniosła 8 828,0 mld EUR (dla porównania w roku 2019 – 8 177,0 mld EUR). Tym samym Cypr zajął 5. miejsce wśród największych inwestorów zagranicznych w Polsce. W latach 2018 i 2019 była to pozycja 7.

Wśród cyprijskich inwestorów zagranicznych znalazły się firmy działające m.in. w obszarze audytu, księgowości i doradztwa podatkowego (Deloitte Central Europe Hol Limited), produkcji (Krosnospan Holding Ltd.) i telekomunikacji (Tollerton Investment Limited).

Według danych GUS w 2019 r. w Polsce było obecnych 1233 przedsiębiorstw z kapitałem cyprijskim. Ponadto 396 firm zatrudniało co najmniej 10 pracowników. Kapitał cyprijski zaangażowany był w 10,3% w działalność profesjonalną, naukową i techniczną.

Polskie inwestycje na Cyprze

Według danych NBP za 2020 rok wartość polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Cyprze wyniosła 2,878,4 mld EUR (dla porównania w roku 2019 – 2 874,0 mld euro).

Według różnych szacunków w Republice Cypryjskiej jest zarejestrowanych ok. 5 tys. polskich spółek, z których jedynie kilkadziesiąt prowadzi tam rzeczywistą działalność. Wysokie miejsce Cypru w rankingu krajów najczęściej wybieranych przez polskich inwestorów wynika często z korzystnych warunków prowadzenia działalności, jakie kraj ten oferuje inwestorom zagranicznym, głównie w postaci preferencji podatkowych.

6. Dane kontaktowe

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Cypryjskiej

adres: ul. Kennedy Avenue 12-14, Office 601, 1087 Nicosia

nr tel: +357 22 753 517/ fax: +357 22 751 981

e-mail: nikozja.amb.sekretariat@msz.gov.pl

strona internetowa: <https://nikozja.msz.gov.pl>

Ambasada Republiki Cypryjskiej w Warszawie

adres: Jarosława Dąbrowskiego 70, 00-057 Warszawa

nr tel: +48 22 844 45 77, +48 22 844 08 16, +48 22 845 11 10 / fax: +48 22 844 25 58

e-mail: warsawembassy@mfa.gov.cy

Polsko-Cypryjska Izba Gospodarcza

strona internetowa: www.pccc.org.cy/ (<https://www.facebook.com/pg/polandcyprus>)

Cypryjskie Centrum Promocji Handlu w Warszawie

ul. Jarosława Dąbrowskiego 70

02-561 Warszawa

tel. 022 854 01 77

fax: 022 854 01 80

e-mail: ctc@cyprustrade.pl

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Listopad 2021 r.